

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שמיני

אור

הסדר שעומד מאחרי האטימות לכל דבר שבקדושה:

ויקרא פרק יא (מג) אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם: (מד) כי אני יקנך אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ: (מו) להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין הטהור הנאכלת ובין הטהור אשר לא תאכל:

שאלות:

א יש לשאול על לשון המקרא מדוע כתוב ולא תטמאו ונטמתם בהם, הרי אחרי שכתוב ולא תטמאו מיותר לחזור ולהוסיף ונטמתם בהם? **ב** ועוד יש לשאול על הטעם והנימוק שאומר הפסוק כי אני ה' אלוהיכם וכו' כי קדוש אני, וכי בגלל שהשם קדוש הוא סיבה לחייב גם האדם שהוא עפר מן האדמה להידמות לבוראו? **ג** עוד הקשה הגרע"א על הפסוק האחרון של הפרשה שמתחיל בטמא להבדיל בין הטמא ובין הטהור ואילו ההמשך הפוך התחיל בין היה הנאכלת שזה הטהור ובין החיה אשר לא תאכל זה הטמא, מדוע שינה את הסדר?

מענת המושרשת בחברה על הידור בכשרות:

רבים וטובים טועים והושבים שמאכלות אסורות הוא עניין של איסור בלבד ולכן כאשר מדובר על כשרות מתייחסים לדבר כשאלה של הידור והסידור ולכן רבים וטובים נוטים לסמוך על כל הכשר להקל ולא לחשוש לאיסור, אולם התורה מלמדת אותנו שהם טועים בגדול כי מלבד האיסור שיש במאכלות אסורות, גם הצלחת חינוך הילדים תלויה בכשרות, יש נזק בלתי הפיך הפוגם את נשמתו ושכלו של האדם ולכן גם תשוקתו ויראתו לקיום התורה והמצוות מתרופף ביותר, ולכן ככל שמהדר האדם בכשרות הופך להיות זך השכל ונשמתו מתקדשת עולה ומתעלה בקדושה ובטהרה, וכמ"ש הרמח"ל הדבר דומה להבדיל כאשר יש במאכל חשש סכנה גופנית אינו מחפש לסמוך להקל אלא ההפך בורח כמו מאש מכל חשש סכנה שאולי הדבר מורעל ואינו מתפתה למתיקות או לעונג שיש בדבר שאין לו ערך לעומת הסיכון, ואם כך חס האדם על גופו כיצד לא יחוס על נשמתו בהיות וכל חשש איסור או פגם בכשרות הוא פוגם נשמתו ואת שכלו לעולם, כדברי הזוהר פרשת שמיני (מתורגם) ובא ראה, כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים, נדבק בצד האחר, ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טמאה שורה עליו, ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו. ואם יצא פה מהעולם הזה, אוהזים בו כל אותם האוהזים בצד הטמאה, ומטמאים אותו ודנים אותו באדם שהוא נתעב של רבונו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא. ועל זה כתוב ונטמתם בהם, בלי א', שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטמאתו לעולמים. אוי להם אוי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו. ולזאת אדרבא כמה שיותר מהדר בסוג הכשרות הרי זה משובח. וכבר כתבו התוספות במסכת כתובות דף קד ע"א ד"ה לא וכו' עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו.

מעשה עם הרמב"ם שאכילת איסור מביאה למינות ואפיקורסות:

מעשה נפלא אירע בזמן הרמב"ם סופר מפי הבעש"ט הובא בספר דגל מחנה אפרים פרשת עקב, וכן בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל ומוכח מכתב ידו של המגיד מריטובה הגאון ר' יששכר בער זצ"ל וזה לשונו קורא יקר הט אזניך לאשר אספר לך מה ששמעתי מפי הצדיק אדמו"ר הגאון רשכבה"ג מו"ה חיים סאלעווייצ'יג מקהילה קדושה בריסק בזמן ביקורו של הרמב"ם בתימן כידוע לכל נתוודע אליו גאון אחד מגאוני הזמן ואחר ששב הרמב"ם לביתו היה הגאון הזה כותב אליו שאלות ותשובות תמידין כסדרן, פעם אחת הגיע אליו מכתב מהגאון ההוא ובגליון קושיה גדולה שהוא רוצה שיוכיח לו שדרשת הז"ל שיש תחיית המתים זה אמת, ויהי בקרוא הרמב"ם את הקושיא מאוד נתפלא עליה ותוך שהוא אוהז את ראשו בידיו אמר קושיא כזאת איך יעלה על דעת יהודי בראשו קושיות כאלה אינן עולות על דעת העברי אלא אם כן נפשו היא נפש טמאה, ונמנע מלהשיבו מענה על קושיתו. במשך תקופת ימים המשיך האיש לשגר עוד כמה מכתבים עד אשר הרמב"ם הרגיש הכרח להשיבו, וכל תשובתו אל הגאון

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

היתה צא ובדוק את השוחטים ובדקים בקהילתך. עם קבלת המכתב מילא הגאון אחר הוראתו ואז גילה כי זה שלש עשרה שנה האכילו לו ולכל העיר נבלות וטרופות ומזה נטמאה נפשו בו אשר גם גאון כמותו בא לכדי שאלה של מינות ואפיקורסות.

דרשת חז"ל שמאכלות אסורות מטממות הלב:

והן הדברים אשר חז"ל דרשו הפסוק מדוע כתוב ונטמתם בלי אל"ף במסכת יומא דף לט ע"א תנא דבי רבי ישמעאל עבירה מטממת לכו של אדם, שנאמר [ויקרא יא] ולא תטמאו בהם ונטמתם במ אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם ע"כ. וכתב החינוך במצוה עג כיון שעד כמה שהאדם משיג ומנסה להבין את התועלת והנזק הוא כאין וכאפס מהאמת. וביאר בספר החינוך מצוה שסב משרשי המצוה, לפי שענין הטומאה ידוע לחכמים שיחליש בה הנפש השכלית ויערבב אותה ויפריד בינה ובין השכל עליוני השלם ותהי נפרדת עד אשר תטהר, וכמו שכתוב בענין הטומאה [ויקרא י"א, מ"ג] ולא תטמאו בהם ונטמתם במ, ודרשו זכרונם לברכה [יומא ל"ט ע"א] ונטמתם במ, כלומר שמעינות השכל מטממות בטומאה ע"כ. ונראה לבאר שבכלל תירוץ הגמרא מתבאר גם מדוע כפל הלשון ולא תטמאו ונטמתם? שהכוונה על שני דברים בתחילה על טומאה ואח"כ על טמטום המוח של האדם, וממילא מיושבת גם הקושיה השניה שהרי כתוב ולא תטמאו את נפשותכם והמכוון שיש טומאת הגוף אך יש גם טמטום הנפש ועל החלק הרוחני של נשמת האדם אשר היא חלק אלוהי ממעל התורה מנמקת כיון שאני קדוש אל תטמאו את הנפש שהוא חלק האלוהי כיון שהשם קדוש ולא יוכל האדם להתחבר לבוראו.

מעשה כיצד יצא אלישע לתרבות רעה בגלל מאכלות אסורות:

ועד כמה חמור העניין של אכילת מאכלות אסורות או אפילו להריח בהם נלמד מהמובא בירושלמי הגינה פ"ב ח"א י"א כשהייתה אמו של אלישע בן אבויה מעוברת ממנו עברה לפני בית עבודה זרה והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין מפעפע בגופה כעכנאי והשפיע על העובר, צא וחשוב לאחר שגדל אלישע בן אבויה ונהיה לגדול בתורה והיה מן הארבעה שנכנסו לפרד"ם והיה רבו של רבי מאיר בעל הנס בכל זאת נשאר בו הארס של אותה אכילה ואף שלא הייתה זו אכילה שלו אלא של אמו ואף שהייתה זו אכילה של היתר, שכן שנינו יומא פב מעוברת שהריחה מאכילים אותה אפילו כיום הכיפורים בכל זאת נתערב הארס בדמו ובנפשו נולד עמו וגדל עמו עד שהבשילו פירותיו ונעשה "אחר". ולכן כתב הרמ"א בשו"ע יו"ד סי' פא ס"ז פוסק שלא לתת לתינוק לאכול דברים אסורים כי זה יזיק לו לכשיגדל, ומבאר שם הש"ך בסקכ"ו שאעפ"י שמעיקר הדין אין האב מצווה וכו' בכל זאת יש למנוע את הקטן מלאכול דברים האסורים משום ש"מטמטם הלב וגורם לו טבע רע". ובדרך זו תירץ על השאלה השלישית הגרע"א שכוונת התורה "החיה" לא על בעלי חיים אלא היינו היולדת מלשון כי היות הנה, "הנאכלת" שאם המעוברת נתאוותה לדבר איסור ואכלה הוולד יוצא טמא, "ובין החיה אשר לא תאיכל" היינו היולדת אשר התגברה ושמרה על פיה ולא אכלה יולדת טהור, כי העובר יוצא כפי זהירות האמא במאכלות. וכמו שביארנו שמלבד האיסור עוד יותר חמור התוצאה של הפגם בנפש מהמאכלות האסורות.

אחד המניעים לנושרים בחורי הברזלים:

והוסיף על כך הפר"ח ודיבר כבר על בני דורו וכתב בספר פרי חדש על יו"ד סוף סימן פא ס"ק [כו] וכן התינוק בעצמו כו' דאעפ"י שקטן אוכל נבלות אין מצווין להפרישו היינו מעיקר דינא, אבל מ"מ יפרישוהו מפני שמזיק לו בזקנותו. שגורם לו טבע רע וסופו לצאת לתרבות רעה ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מעניינים אלו רוב הבנים יוצאין לתרבות רעה ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלכם ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קבולי מוסר נינהו וכו' ע"כ:

מעשה שהיה כיצד הילד לא הצליח בלימודיו:

ומובא סיפור נפלא על כך בספר "ירושלים של מעלה" ב"רחוב היהודים" שבעיר העתיקה הייתה גרה ישישה שנקראה בשם "סבתא עלקה" פעם אחת ביום א' דסליחות כאשר הלך ראש הישיבה רבי אליעזר דן רלב"ג

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

לפנות בוקר לביהכ"נ ועבר ליד ביתה שמע שהזקנה בוכה מקרב לב, עוד באותו יום הספיק רבי אליעזר דן לברר מה שקרה לזקנה נודע כי אחד מנכדיה חזר מה"חדר" עם תעודתו וב"הכנה לא קיבל את הציון "מצוין" כפי שקיבל בשאר המקצועות מאז אין לה מנוחה "מה קרה לנער הזה שהיה תמיד מצוין בכל שפתאום פרחת הבנתו" מילמלה כל היום לעצמה את צרתה סחה לראש הישיבה שבא להרגיעה, רבי אליעזר דן לא יכל לענות לה כיוון שנהג כל שנותיו לעשות תענית דיבור מר"ח אלול עד אחרי יום כיפור משום כך הוא כתב לה על פתק שיברר את העניין ויודיע לה את התשובה, מיד לאחר תפילת ערבית במוצאי יוה"כ"פ ושמיעת הבדלה מפי הגאון מבריסק הוא עלה לאחד הבוהנים בתלמוד תורה הקובעים את הציונים ושאלו אודות הילד, אולם בת"ת היו שבעה בוהנים והוא נאלץ ללכת מביתו של האחד אל ביתו של השני עד שמצא כי הבוחן רבי שלמה זלמן בהר"ן הוא זה שבחן את הנער, הבוחן סיפר לראש הישיבה "בכל הכיתות היה ממש מצוין אלא שבזמן האחרון מפסח והלאה התחולל בו שינוי עצום, אמנם הוא המשיך לדעת בע"פ את כל המסכת שלמד אבל ללא הבנה" רבי אליעזר דן מחליט לברר מה הסיבה לשינוי בהבנת הילד, ולכן הוא ירד לבית אביו של הילד רבי ישראל אברהם יעקב וביקש לשוחח עם הילד בן האחד עשרה "מה הסיבה לכך שבתעודה נתנו לך ציון נמוך יותר ממה שקיבלת בשנים הקודמות" קשה היה לרבי אליעזר דן לשאול את הילד שאלה כה גלויה אבל לתמהונו הצדיק הילד את הציון שקיבל ב"הכנה" "בחודשים האחרונים התפללתי כבר הרבה על כך אבל לא זכיתי שתפילתי תתקבל, ראשי אינו קולט כמו פעם אמר הילד בבכי, רבי אליעזר דן שואל את הילד על סדר יומו ועל יחסיו עם חבריו, ואז התגלתה הסיבה בחודשים האחרונים הוא נכנס לשכן החדש לשחק עם הילדים הקטנים ואביהם כיבד אותו באשכול ענבים קטן, התברר שהוא קיבל את הענבים מאחיו שיש לו כרם בפ"ת ושכח לעשר אותם "הרי אכלת טבל גמור" אמר רבי אליעזר דן הילד והוריו פרצו בבכי מר, ובקושי רב הצליח רבי אליעזר דן להרגיעם "ב"ה שבמוצאי יום כיפור הצלחנו בע"ה לגלות את סיבת טמטום מוחו של ילדכם בחודשים האחרונים, והתשובה האמיתית על כך היא שתקבלו על עצמכם להעיר לכל מוכרי הפירות והירקות היהודים שיעשרו את סחורתם" רבי אליעזר דן בירכם בשלום ויצא, אבל הוא לא חזר לביתו אלא עלה לביתה של "סבתא עלקא" וסיפר לה כל העניין הישישה שמעה את הדברים וספקה כף אל כף "אוי אוי אשכול קטן של ענבים ואבידה כה גדולה של זמן שלם של לימודים בגלל הנאת רגע":

מעשה נפלא מובא בספר היקר "טובך יביעו"

אצל הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א בין העומדים בתור היה גם מהנדס בכיר פרופ' גדול בתחומו כבן שמונים וחמש או תשעים שנה יהודי חרדי וירא שמים, שכל בניו ובנותיו הולכים בדרך ה' והובשים את בתי המדרשות. הפרופסור סיפר להגר"ח בפנים כבושות שהוא אינו מצליח להבין דף גמרא וגם לאחר נסיונות שנמשכו עשרות שנים לא עולה בידו הדבר, פרופסור במתמטיקה כן להבין את כל הנוסחאות המסובכות במקצוע זה כן להבין דף גמרא לא. הוא המשיך וסיפר שהדבר מציק לו מאוד שכן בשיעורי הלכה הוא עוד מסתדר בצורה כלשהי ויש ביכולתו להבין הלכה ב"משנה ברורה" אך כשמגיעים לגמרא המוח הגדול שלו נסתם הופך לאפס מאופם, הפרופסור הישיש דיבר בצער רב וצריך לציין שמדובר ביהודי ירא שמים אמיתי ובהחלט אפשר להבין עד כמה הבעיה הזו מציקה לו במיוחד לאור העובדה שכל צאצאיו הולכים בדרך התורה והיראה, והנה סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א פתח לפתע הפרופסור את פיו ואמר לר' חיים שבתוך כדי עמידתו כאן יתכן והתגלתה לו הסיבה המונעת בעדו לצלול אל דף הגמרא, במקרה שלי התחיל טמטום המוח מגיל צעיר בתקופת לימודי בחיידר שבעיירה, ולכן" סיפר הפרופסור ברטט ובחלחלה "עלה בדעתי שאולי גם אצלי אירע כדבר הזה" הוא חשב וחשב עד שנזכר שכשהיה ילד כבן תשע ראה אצל חברו הגוי בשר "דבר אחר" ולפתע אחזו בולמוס ולא יכול היה להתגבר על עצמו עד שמעם מהבשר ההוא למרות שידע שמדובר באיסור המור "ומאותו רגע שמעמתי מהבשר הטורף נסתתמו כל מעיינות הדעת שלי ולא יכולתי להבין את הגמרא שלמדתי בחיידר" סיפר הישיש כבן התשעים בבכיה, ושאל את הגר"ח מה לעשות כדי יתקן את החטא ההוא הגאון הציע לו שיצום יום אחד כדי להקיא מתוכו את אכילת בשר הטריפה, וגם כשהפרופסור טען שיהיה לו קשה מאוד לבצע זאת ובקושי הוא

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

צם ביום כיפור מחמת גילו המבוגר ומצב גופו, אמר לו ר' חיים שינסה בכל זאת לצום, זה אחת הסיבות הגורמות לכל אחד לעיתים לא להבין דברים מסויימים מי יודע אם לא נכנס לפינו דבר מאכל שאינו כשר אף בשוגג.

מעשה שהיה עם הגר"ח קנייבסקי:

מעשה שהיה עם אברך שהיה לומד עם בחור חברותא בכל יום בכדי לחזקו והיו לומדים נפלא אולם ביום בהיר פתאום הבחור לא מבין את הגמרא שלומדים וכמה שמנסה לא מצליח, אמר לו האברך נלך לגר"ח לקבל עצה וברכה, והלכו כאשר שאלו את הגר"ח על מצבו של הבחור הסתכל עליו ואמר לו שיזהר במאכלות אסורות כי במצחו נראה דמות היה, הבחור נשבר וסיפר לאברך כי כיון שהוא בא לביתו ללמוד איתו ואשת האברך אפתה עוגה חלבית והיה הריח מאוד מגרה וכאשר הגישה לבעלה התיכה וכיבד את הבחור לאחר שנשאל אם הוא בשרי והשיב לא כיון שהתגרה ולא יכל לעמוד בניסיון ולכן אכל חלב אחרי בשר וכך קרא לו כמה פעמים ומאז נסתם שכלו ולא מצליח להבין הגמרא ולכן קיבל על עצמו תשובה ומאז השתנו הדברים.

מוסר השכל:

למדנו מדברנו שאחד מיסודות הבית היהודי "הכשרות" כל זוג שבונה ביתו צריך לדעת שכל ההצלחה בתורתו וחכמתו ויראתו וכן בחינוך בניו ובנותיו הכל תלוי בכשרות המזון, וככל שרמת הכשרות יותר מהודרת כך דרגת השגתו בחכמת התורה והצלחתו בחינוך בניו, ולזאת יבין וישכיל כי מעבר לאיסור הרבה יותר חמור פגיעת הנפש ולכן לא יסתמך על כל הכשר בנקל כי הדבר בנפשו ובנפש יוצאי חלציו כמו שהעיד הפר"ח על בני דורו כבר לפני מאות שנים שרוב הבנים יוצאים לתרבות רעה בגלל חוסר הזהירות בכשרות המאכל, אין פלא לצערנו לתופעת יושבי הברזלים אשר כמעט אין בית אשר אין בו שמדרדרים לרחוב, תופעה שמכאיבה לכולם בתקופתנו, ולו ישכילו ויחכימו יבינו שאחד מהדברים החשובים ביותר להצליח בחינוך בניו ובנותיו הוא ההקפדה כמה שיותר על שמירת עמוד הכשרות בבית היהודי, לא לחינם אנחנו עדים למציאות שעם ישראל עולה בחוכמתו על כל אומות העולם בכל מדינות העולם המוח היהודי וככל שיותר נזהרים גם זוכים ליותר השגת חכמת התורה. לזאת כל מי שחם על נפשו ונפש בניו יתאמץ לחזק את עמוד הכשרות בבית למרות שהדבר עולה יותר יקר, כבר אמר ראש ישיבת פורת יוסף הרה"ג עזרה עמיה זצ"ל שהז"ל דקדקו בלשונם מזונותיו של אדם קצובים ולא הכסף מוקצב כיון שהמהדר בכשרות משלם כפליים ובשמים מחשבים את כמות המזון ולא הערך הכספי, ובוזה נזכה לגדל דור ישרים מבורך אמן.

בברכת התורה והודש טוב ומבורך

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד ת"ו

